

Kansalliskirjailijan patsas

Seitsemästä veljeksestä

Tiedote **11.2.2020 09:26**

Seitsemän veljestä on kirja lukutaidon merkityksestä.

Elettiinpä ennenkin, vaikk' ojan takana oltiin.

"He vaikenivat, viskasivat itsensä akkunasta mäelle ja juoksivat nopeasti yli lukkarin perunapellon. Saralla kilkahtelivat pienet kivet, multa-kokkareet lensivät korkealle ilmaan, ja pian he katosivat tiheään lepiin toisten jäljessä. Silloin lukkari vihan hirmuisella muodolla rynkäs sisään, heiluttaen kourassansa meren-ruokoista jykevää sauvaa. Korkealla, kiljuvalla äänellä huuteli hän karkureita, mutta turhaan."

Siihen kilpistyivät Jukolan seitsemän veljeksien ensimmäiset askeleet kirjavisivistyksen parissa. Lukkari ei opettanut heille monilukutaitoa sanataiteella, vaan kepillä ja kartulla.

Aleksis Kiven Seitsemän veljestä ilmestyi 150 vuotta sitten. Sitä ei heti julistettu klassikoksi, vaan jo ennestään Kiveä vihaavan professori ja kriitikko August Ahlqvistin murskakritiikki tehlasi sekä kirjan että sen tuhman kirjoittajan maanrakoon. Ahlqvistin viha joudutti ilman tukiverkkoa rimpuilevan Kiven varhaista kuolemaa. Nyt historia tuntee Aleksis Kiven Suomen kansalliskirjailijana, mutta Ahlqvistin vain oman aikansa vihapuhujana ja maalittajana. Niin syvä oli Ahlqvistin viha, että vielä Kiven kuoleman jälkeen hän tästä pilkkarunon kirjoitti.

Seitsemän veljestä on kertomus siitä miten lukutaito muuttaa ihmistä. Sanan säilä viuhuu veljeksillä ilman koulusivistystäkin, mutta yhteiskuntakelpoisia ja arvostettuja kansalaisia heistä tulee vasta lukutaidon myötä. Kirjan sanoma on tänään vähintään yhtä ajankohtainen kuin vuonna 1870. Historian kello on pelottavasti kääntymässä suuntaan, jossa sokeasti uskotaan

äänekkäimpään huutajaan. Koulutuksen ja tutkitun tiedon arvoa vähätellään, tietoyhteiskunnasta on tullut mielipideyhteiskunta. Veikko Huovinen tiivistä nykymeiningin jo 1970-luvulla kirjassaan Veitikka: ***"Kansa on kuin suuri, ammottava turpa, päätteli Hitler. Kun sille kertoo suorasukaisia juttuja, kajahtaa suurturvasta hyväksyvä mölinä..."***

En joutunut ***"itsenäisessä kotomaassa lukemaan pakko-Kiveä"***, kuten Teemu Keskisarja mainiossa Saapasnahka-torni -kirjassaan sanoo, vaan luin sen vasta aikuisena. Yritin lukea jo ala-asteella, mutta kesken jäi. Jonkinlaista antipatiata teosta kohtaan tunsin Riitta Nelimarkan animaatioelokuvan takia, koska se oli Walt Disneyn ja Tex Averyn kasvattaman lapsen mielestä huonosti piirretty. Nyt yli neljäkymmentä vuotta myöhemmin se ei kuvista päätellen ole niin huono minä lapsena sitä pidin, ehkä olisi uusinajattelun paikka.

Viimein parikymppisenä Seitsemän veljestä luettuani hämmästyin paitsi sen vetävää juonta, myös sitä miten paljon siinä on edelleen jokapäiväisessä kielenkäytössämme olevia sanontoja. Ja sitä miten paljon esimerkiksi Väinö Linna on Kivelle velkaa. Tuntematon sotilas sai jopa hieman samanlaisen kohtelun kritiikeissä kuin Seitsemän veljestä aikanaan, tosin Linnalla riitti myös puolustajia. Seitsemän veljestä on osa kansamme kollektiivista muistia, oli sen sitten lukenut tai ei. Luin aikanaan Seitsemää veljestä lapsilleni iltasatuna. Ei ole sattumaa, että heidän nimensä ovat Venla ja Tuomas. Vaikka he eivät satua muista, niin uskon sen jonkinlaisen jäljen heidän minäkuvaansa jättäneen.

Jouko Turkka tulkitsi Seitsemää veljestä televisiosarjassa vuonna 1989. Sen vastaanotto oli kutakuinkin sama kuin itse kirjan aikanaan. Mauri Kunnas on onnistuneesti sivistänyt lapsia Seitsemällä koiraveljeksellä jo kaksi vuosikymmentä. Ei ole kerran eikä kaksi, kun yläkoululainen on tullut sitä kirjastosta kysymään. Kun ***"pitäisi lukea Seitsemän veljestä huomiseksi"***.

Minuun nuorena miehenä suurimman vaikutuksen tehneet kotimaiset romaanit ovat lukemisjärjestyksessä Havukka-ahon ajattelija, Häräntappoase, Tuntematon sotilas, Täällä Pohjantähden alla ja Seitsemän veljestä. Niiden lukeminen on ollut minulle paitsi viihdettä, myös oppitunteja historiasta ja erilaisista kulttuureista. Onneksi Jukolan veljeksetkin kymmenen vuoden Impivaarassa piileskelyn jälkeen ottivat lusikan kauniiseen käteensä ja myönsivät lukemisen ja sen ymmärtämisen olevan tärkein kansalaistaito.

"Ahkerasti harjoittelivat veljekset lukua taas, ja heidän taitonsa karttui, vaikka vähitellen. Lukivat he jo kelpo lailla sisältä, ja kävivät nyt puuhaan oppiaksensa ulkoa aapisen kappaleita: jämäten ja höristen joka nurkassa nyt pyrittiin kohden kukkoa."

mika.kahkonen@imatra.fi

Puh: 020 617 6602

[Sanarkistin muut blogimerkinnät löytyvät täältä.](#)

